

20/07

Uitspraak van het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen.

Het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen, hierna te noemen het College, heeft het volgende overwogen en beslist ten aanzien van de bij brief van 9 juni 2020 door mevrouw A, hierna te noemen klaagster, ingediende klacht tegen mevrouw drs. B, hierna te noemen verweerster, lid van het Nederlands Instituut van Psychologen, en ingeschreven in het NIP-register supervisor Kinder- en jeugdpsycholoog NIP en supervisor basisaantekening psychodiagnostiek.

I Het verloop van de procedure

Het College heeft kennisgenomen van:

- het klaagschrift met bijlagen d.d. 9 juni 2020;
- het verweerschrift met bijlagen d.d. 20 augustus 2020.

De mondelinge behandeling van de klacht heeft plaatsgevonden via Zoom ter zitting van het College van 28 oktober 2020, waarbij klaagster en verweerster aanwezig waren. Klaagster werd bijgestaan door haar gemachtigde drs. H. Berndsen, verbonden aan de Stichting Onafhankelijk Dossieronderzoek Jeugdzorgketen (hierna SODJ) te Burdaard. Verweerster werd bijgestaan door mr. M. Kramer, gemachtigde.

II De feiten

Op grond van de stukken en van hetgeen ter zitting heeft plaatsgevonden kan van het volgende worden uitgegaan.

- a. Klaagster (hierna ook wel moeder) heeft samen met haar ex-man (hierna ook wel vader) twee zoons, geboren in 2010 en 2012.
- b. De ouders oefenen het ouderlijk gezag over de kinderen uit. Er is sprake van complexe echtscheidingsproblematiek.
- c. Na de echtscheiding in juli 2015 zijn de kinderen samen met moeder bij een vriend gaan wonen (hierna te noemen de stiefvader).
- d. Bij beschikking van 7 december 2018 zijn de kinderen vanwege een onstabiele opvoedomgeving door de kinderrechter onder toezicht gesteld (OTS). Deze OTS is door de kinderrechter steeds verlengd, laatstelijk tot 7 december 2020.
- e. Sinds 20 maart 2019 verblijven de kinderen met een machtiging tot uithuisplaatsing van de kinderrechter in de accommodatie X te Rotterdam.
Reden hiertoe was blijkens de beschikking van de rechtbank van die datum onder meer *“(…) dat de kinderen opgroeien in een zeer belastende en schadelijke opvoedingssituatie. De moeder en de stiefvader hebben een zeer negatieve visie op de vader van de minderjarigen en betichten hem van huiselijk geweld, seksueel misbruik van moeder en de minderjarigen, stalking en plannen om hen en de minderjarigen om te brengen. (….)”*
Deze machtiging tot uithuisplaatsing is door de kinderrechter evenals de OTS verlengd tot 7 december 2020.
- f. Op 16 september 2019 is verweerster - met instemming van de ouders - een onderzoek betreffende de psychische gezondheid van de kinderen begonnen in opdracht van het behandelteam van X (als zorgaanbieder) en Y, zijnde de Gecertificeerde Instelling (hierna de GI) die met de uitvoering van de OTS is belast. In de vraagstelling die verweerster heeft gekregen zijn algemene onderzoeksvragen over de zoons opgenomen (zoals bijvoorbeeld hoe hun sociaal emotionele ontwikkeling is verlopen) en daarnaast onderzoeksvragen van de GI

- betreffende de omgang met vader (zoals bijvoorbeeld hoe de kinderen tegenover vader staan en of er bij de kinderen kenmerken worden gezien van Parental Alienation Syndrome (PAS)).
- g. In dit kader heeft verweerster op 8 oktober, 9 oktober, 15 oktober en 17 oktober 2019 onderzoek verricht. Daarbij heeft ze de volgende onderzoeksmiddelen gebruikt: dossieranalyse, gesprek moeder, gesprek vader, gesprek groepsleiding, gesprek leerkracht, tests afgenomen bij de kinderen: WISC V, CBSK, FRT, ZAT en tekeningen. Ook is gebruik gemaakt van observatiegegevens.
 - h. Nadat klaagster te kennen had gegeven het onder 1.g genoemde anamnestiche gesprek dat gepland was op 23 oktober 2019 op te willen nemen om na te kunnen luisteren met de groepsleiding en haar advocaat, heeft verweerster - die op 24 oktober 2019 met vakantie ging - aan klaagster gemaild dat zij hierover wilde nadenken en heeft daarop dit gesprek voorlopig geannuleerd.
 - i. Op 20 november 2019 heeft alsnog het gesprek tussen moeder en verweerster plaatsgevonden nadat klaagster te kennen had gegeven van de geluidsopname af te willen zien.
 - j. Op 13 december 2019 heeft verweerster de definitieve versie van haar rapport uitgebracht. De tekst van dit rapport - dat door partijen aan het College is overgelegd - wordt als hier herhaald en ingelast beschouwd. Uit het rapport blijkt dat klaagster geen gebruik heeft gemaakt van het aanbod van verweerster voor een toelichtend gesprek voorafgaand aan het moment dat de rapportage schriftelijk werd verstrekt aan de ouders en de GI. Het rapport begint met de volgende tekst: *“Voor alle duidelijkheid: Dit onderzoek gaat over de psychische gezondheid van de kinderen en niet over de psychische gezondheid van de ouders (...) de problematische scheiding en omgangsregeling beschouw ik als een gegeven. Evenals de uitspraak van de kinderrechtter, waarbij er geen grond is gevonden om omgang tussen vader en de kinderen af te wijzen.”*
 - k. Bij mailbericht van 13 mei 2020 heeft de gemachtigde van klaagster, drs. H. Berndsen, aan verweerster medegedeeld dat klaagster SODJ heeft gemachtigd het rapport over de kinderen te beoordelen. Verweerster wordt verzocht hierover telefonisch contact met hem op te nemen.
 - l. Verweerster heeft dit verzoek bij mailbericht van 15 mei 2020 afgewezen aangezien het rapport volgens haar definitief is waarna de mogelijkheid tot bespreking en de toelichting is komen te vervallen. De gemachtigde van klaagster en verweerster hebben vervolgens heen en weer gemaild. Dit heeft niet tot een oplossing geleid.
 - m. Bij beschikking van 5 juni 2020 heeft de kinderrechtter, mede onder verwijzing naar het rapport van verweerster, de machtiging tot uithuisplaatsing van de kinderen verlengd en de (begeleide) omgangsregeling met moeder teruggebracht van drie keer naar twee keer twee uur per week.

III Het standpunt van klaagster en de klacht

De klacht, ter zitting nader toegelicht, houdt in, zakelijk en kort samengevat weergegeven, dat verweerster in strijd met de Beroepscode heeft gehandeld om de volgende redenen:

1. Zij heeft klaagster ten onrechte niet toegestaan een opname van het anamnestiche gesprek met haar te maken waardoor dit gesprek niet is doorgestaan;
2. Zij heeft een onjuist rapport opgesteld met daarin onjuiste en ontransparante aannames en oordelen betreffende klaagster waarmee zij buiten de vraagstelling is getreden;
3. Zij heeft een verzoek om contact van (de gemachtigde van) klaagster op onjuiste gronden afgewezen.

Klaagster stelt dat het rapport ten onrechte suggereert dat zij zich schuldig zou hebben gemaakt aan ouderverstoting terwijl verweerster daar geen onderzoek naar heeft gedaan. De uitlatingen van verweerster over klaagster zijn een vorm van demonisering. Verweerster heeft vaak het woord “lijken” gebruikt waardoor een ongefundeerd beeld over klaagster is ontstaan. De omgang tussen moeder en de kinderen is hierdoor ten onrechte ingekrompen. Klaagster vindt dat verweerster de delen in het rapport die over haar gaan moet schrappen.

IV Het standpunt van verweerster

Verweerster heeft de klacht gemotiveerd betwist. Zij heeft aangevoerd dat dit de eerste keer was dat zij een onderzoek naar ouderverstoting heeft gedaan. Verweerster heeft mede daarom collegiaal contact gezocht hierover. Zij heeft verklaard dat zij het rapport niet heeft geschreven voor de rechtszaal maar om de zorgbehoefte van de kinderen in kaart te brengen op verzoek van het behandelteam, waarbij de GI ook vragen heeft gesteld. Verweerster heeft erkend dat de algemene onderzoeksvragen zoals opgenomen in de vraagstelling zich beter lenen voor psychologisch onderzoek dan de onderzoeksvragen van de GI en dat zij die laatste vragen mogelijk terug had moeten geven aan de GI althans deze niet had moeten beantwoorden. Wat betreft haar formuleringen waar het woord “lijken” in voorkomt, meent verweerster desgevraagd dat zij, achteraf bezien, de hypotheses die hieraan ten grondslag liggen explicieter had moeten maken in de rapportage, te weten: wat heeft zij uit de stukken opgemaakt en wat heeft zij zelf geobserveerd. Verweerster heeft de bronnen in de rapportage niet precies weergegeven omdat haar ervaring is dat ouders anders vaak hierover in de contramine gaan. In haar verweerschrift heeft zij op een rij gezet op welke dossierstukken zij zich precies heeft gebaseerd. Ten slotte heeft verweerster betoogd dat zij niet het gesprek met de gemachtigde van klaagster is aangegaan omdat zij deze zaak liever wilde voorleggen aan het College zodat dit een oordeel kan geven over de kwaliteit van het door haar opgestelde rapport. Voor zover van belang voor de beoordeling van de klacht zal in het onderstaande nader op het verweer worden ingegaan.

V De overwegingen van het College

V.1. Wat betreft klachtonderdeel 1 (het niet doorgaan van het anamnesegebesprek vanwege de wens van klaagster om dat gesprek op te nemen) is ter zitting vast komen te staan dat dit gesprek alsnog op 20 november 2019 tussen klaagster en verweerster heeft plaatsgevonden. Daarmee is de feitelijke grondslag aan dit klachtonderdeel ontvallen. Een aangeklaagde psycholoog kan alleen een tuchtrechtelijk verwijt worden gemaakt indien de feiten waarover wordt geklaagd voldoende vaststaan. Klachtonderdeel 1 is hiermee ongegrond.

V.2. Volgens vaste jurisprudentie moet rapportage als door verweerster uitgebracht voldoen aan een aantal criteria. Deze criteria zijn vastgelegd in artikel 97 van de Beroepscode 2015. Dit artikel luidt als volgt:

De psycholoog beperkt zich in rapportages tot het vermelden van die gegevens en beoordelingen die voor het doel van de rapportages noodzakelijk zijn. Het rapport dient minimaal aan de volgende eisen te voldoen:

- *Het rapport vermeldt de feiten, omstandigheden en bevindingen waarop het berust;*
- *Het rapport geeft blijk van een geschikte methode van onderzoek om de voorgelegde vraagstelling te beantwoorden;*
- *Uit de rapportage moet duidelijk blijken op welke gronden de bevindingen en conclusies berusten en wat de beperkingen daarvan zijn;*
- *Het rapport vermeldt de bronnen waarop het berust, daaronder begrepen de gebruikte literatuur en de geconsulteerde personen;*
- *In de rapportage wordt melding gemaakt van de vertrouwelijke aard en na verloop van welke termijn de conclusies redelijkerwijs hun geldigheid hebben verloren;*

Het College toetst of het onderzoek door de psycholoog dat tot de rapportage heeft geleid uit het oogpunt van vakkundigheid en zorgvuldigheid de tuchtrechtelijke toets der kritiek kan doorstaan. Ten

aanzien van de conclusie van de rapportage wordt beoordeeld of de psycholoog in redelijkheid tot die conclusie heeft kunnen komen.

V.3. Verweerster heeft naar het oordeel van het College juist en transparant gehandeld door de vraagstelling die ten grondslag ligt aan het psychologisch onderzoek letterlijk te vermelden in het rapport. Uit de vraagstelling blijkt dat deze tweeledig is. Allereerst zijn er de zogenaamde algemene onderzoeksvragen. Deze vragen, die onder meer over het cognitieve niveau van beide jongens en hun sociaal emotionele ontwikkeling gaan, zijn goed aan de hand van bevindingen uit psychologisch onderzoek te beantwoorden.

Daarnaast zijn er de onderzoeksvragen van de GI over de omgang met vader en een vraag (onder de algemene vragen) over de relatie van elk van de kinderen met de ouders en de invloed van de problematische scheiding op hen. Deze onderzoeksvragen waarin bijvoorbeeld eveneens wordt gevraagd naar het bestaan van het verschijnsel PAS zijn in het algemeen lastiger te beantwoorden omdat zij - naar ook verweerster in haar rapport heeft aangestipt en heeft verklaard ter zitting - niet eenduidig aan de hand van psychologisch onderzoek zijn te beantwoorden.

V.4. Het College is van oordeel dat het rapport van verweerster niet voldoet aan de bovengenoemde criteria bij de beantwoording van de tweede set vragen.

De door verweerster gebruikte methode van onderzoek is niet geschikt om deze vragen van de GI te beantwoorden. In het rapport zijn de bevindingen en conclusies door het veelvuldig gebruik door verweerster van het woord “lijken” namelijk niet duidelijk gescheiden. Een voorbeeld hiervan betreft dat verweerster in het rapport op pagina 19 heeft geschreven dat de jongens bang “lijken” te zijn voor hun vader hetgeen zij vooral “lijken” te baseren op verhalen van hun moeder dat hun vader hen iets zou willen aandoen. Vervolgens schrijft verweerster (zonder nadere onderbouwing) op pagina 20 van het rapport dat de kinderen bang zijn gemaakt voor vader en dat moeder moet ophouden met het beïnvloeden van de kinderen met haar angsten voor haar ex-man.

Verweerster had de documenten (bronnen) waarop zij zich baseerde, haar eigen waarnemingen en de door haar tijdens het traject geobserveerde incidenten apart in het rapport moeten weergeven en niet mogen volstaan met de wijze waarop zij dat thans heeft gedaan onder het kopje “Informatie vooraf”. Dat ouders soms weerstand voelen met betrekking tot in een rapport weergegeven bronnen, is geen reden om van het vierde vereiste zoals genoemd in artikel 97 af te wijken, zeker niet indien die bronnen mede worden gebruikt om conclusies te bereiken. Een rapport wordt daarmee immers onvoldoende transparant. Verweerster had dus de lijst met door haar geraadpleegde dossierstukken zoals weergegeven op pagina 4 van het verweerschrift in het rapport moeten opnemen.

Daarnaast had verweerster vervolgens de afwijkingen moeten benoemen die haar onderzoek opleverde ten opzichte van eerdere observaties die door anderen zijn gedaan en had zij aan de hand daarvan - al hypothese toetsend - tot haar eigen op deze wijze transparanter gefundeerde conclusies kunnen komen. Verweerster had daarnaast naar het oordeel van het College ook voorzichtiger moeten zijn in de beantwoording van de vragen van de GI die ook volgens haar minder binnen het domein van de psychologiebeoefening vallen. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij de vraag naar het verschijnsel PAS dat als zodanig niet in de DSM-V voorkomt.

Het College is gelet op het voorgaande van oordeel dat verweerster in de rapportage transparanter had moeten zijn in de wijze waarop zij tot haar bevindingen is gekomen. In zoverre voldoet haar rapport niet aan de hiervoor weergegeven eisen en is klachtonderdeel 2 gegrond.

De conclusies en aanbevelingen heeft verweerster naar het oordeel van het College wél in redelijkheid mogen doen zoals zij die in haar rapport heeft beschreven. Hierbij heeft meegewogen de duidelijke uitleg die verweerster op dit vlak ter zitting heeft gegeven.

V.5. Klachtonderdeel 3 is niet gegrond.

Verweerster was niet verplicht om in te gaan op het verzoek om telefonisch contact van de gemachtigde van klaagster en zijn daarna via e-mail gedane verzoeken. Op de website van het NIP staat inderdaad vermeld dat het raadzaam is in geval van een klacht eerst met de psycholoog het gesprek aan te gaan. Dit advies richt zich tot de cliënt van de psycholoog. Verweerster heeft in haar email-wisseling met de gemachtigde van klager gemotiveerd uiteengezet waarom zij in dit geval hier niet op in wilde gaan. Verweerster heeft hiermee niet gehandeld in strijd met enige bepaling in de Beroepscode.

V.6. De door klaagster gewenste schrapping uit het rapport van passages die over haar gaan, is niet een maatregel waarin het Reglement voor het Toezicht (RvT) voorziet. In artikel 2.4.1. van het RvT worden de maatregelen die het College kan opleggen namelijk limitatief opgesomd.

V.7. Het College komt tot de slotsom dat de klachtonderdelen 1 en 3 niet gegrond zijn en klachtonderdeel 2 wél gegrond is.

Het College acht in dit geval de maatregel van waarschuwing passend en toereikend gelet op de door verweerster ter zitting getoonde zelfkritische en lerende houding. Deze waarschuwing dient te worden opgevat als een zakelijke terechtwijzing die de onjuistheid van een handelwijze naar voren brengt zonder daarop het stempel van laakbaarheid te drukken.

VI De beslissing

Het College van Toezicht:

- verklaart de klachtonderdelen 1 en 3 ongegrond;
- verklaart klachtonderdeel 2 gegrond;
- waarschuwt verweerster.

Aldus gewezen op 28 oktober 2020

door:

mr. P.B. Martens, voorzitter,
mr. E.A.M. Driessen, secretaris,
drs. R. Beer,
drs. A.C. van der Horst, mmc,
dr. T.A.W. van der Schoot,
leden

en ondertekend door de voorzitter,

w.g. P.B. Martens